קשיא זה אזה. גריירתא דלעיל ורב זביד קשיין אהדדי דלעיל קתני במרתף זה של יין דנותן לו יין הנמכר בחנות והכא בדרב זביד קתני שכולו יפה וקיבל קוסטות: **הא דא"ל למקפה.** גריירתא דרב זביד שאמר יין לגורף להטעיס מאכל וליתן לתוך התבשיל אני מוכר לך דהיינו יין טוב ומתקיים הרבה שמעט מעט מסתפקין ממנו והלכך אהני מאי דא"ל למקפה ליתן יין טוב ואהני זה לקבל י' קוסטות לק': **והא.** קמייתא דקתני נותן לו יין הנמכר בחנות דלא א"ל למקפה הלכך כיון דקאמר זה נותן לו יין הנמכר בחנות והאי דקאמר של יין למעוטי חומץ אבל ריש"א דהסיא גריירתא קמייתא דקתני מרתף של יין סתמא אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה פלוגתא לקמן אי מיירי נמי כמו מציעתא דבלא א"ל למקפה או בדא"ל: **הלך מרתף של יין כו'.** מילתיה דרב זביד קמפרש: **מרתף זה של יין ולא א"ל כו'.** אגריירתא דלעיל קאי וריש"א דידה פליגי בה לקמן ומיהו סיפא דקתני מרתף זה אני מוכר לך אפילו כולו חומץ הגיעו בלא א"ל למקפה מיירי דאילו א"ל מרתף זה למקפה אני מוכר לך לריך ליתן לו יין שכולו יפה ומקבל י' קוסטות לק' כדתני רב זביד גבי מרתף זה של יין ואוקימנא דאמר ליה למקפה דלא שנא מרתף זה אני מוכר לך ממרתף זה של יין אני מוכר לך היכא דא"ל למקפה משמע מיין טוב דלא היו רגילין למקפה כי אם בין טוב ואם (א) היו רגילין נמי לתת חומץ במקפה אפילו הכי אין לומר מרתף למקפה אני מוכר לך בשביל חומץ דכל חומץ מתקייס הוא ומתמיד יותר ויותר ומרתף חומץ היה לו לומר. והכי מוכחא מילתא כדפריש"ת דמשום הכי לא קתני בדרב זביד דין של מרתף זה אני מוכר לך כדקתני בברייתא קמייתא דכיון דבלא"ל למקפה מיירי רב זביד תנא מרתף זה של יין אני מוכר לך והוא הדין למרתף זה אני מוכר לך דהיינו הך והאי דנקט של יין רבותא הוא דאף על גב דאמר ליה של יין ואמר ליה נמי למקפה אפילו הכי מיירי נמי

הבודק את החבית להיות מפריש בו'. רבינו שמואל דחק לפרש שלקח ממנו משהו ומפרש ממנו תרומה ואחר כך טעמו וכחנם דחק שהרי יכול לטעמו בריח אי הוי ריחא חמרא ודאי חמרא הוא דאיכא ודאי חמרא דריחיה חלא אבל חלא לעולם לא הוי ריחיה חמרא והא דקאמר לקמן הא טעימיה ולא עקר הזקיקו לפרש כן דלא משמע ליה לטעמו בריח:

מאי טעמא האי מעילאי עקר. לא מצי למימר דלר' יוחנן מתתאי עקר דא"כ מנא ליה דכל ג' ימים הראשונים היה ודאי יין דלמא בשעה שטעמו כבר נעקר טעמו מתתאי ג' ימים אבל אין לומר שכבר נעקר טעמו מתתאי ג' ימים דאין סברא לומר שיהא חומץ גמור למטה ולמעלה הוה ריחיה (חלא) וטעמא חמרא:

מאי טעמא האי חמרא מתתאי עקר. תימה דמנא ליה לגמרא ליפלוגיהו בהכי כיון דמלי למימר לכ"ע מעילאי וכ"ל דנקט הכי לפי (ב) שסובר שכך הוא אמת דמתתאי עקר ואיכא למימר האי טעמא דמתתאי עקר לחוד (ולעולם) דקסבר ריחיה חלא וטעמא חמרא חמרא דא"כ ג' ימים האחרונים אמאי הוי ודאי חומץ דלמא כל ג' ימים הוי ריחיה חלא וטעמא חמרא והשתא הוא דגמר חימוניו:

דרומאי מתנו. פירש רבינו שמואל דהלכה כר' יוחנן דקיימי דרומאי כוותיה וכן נראה דהכא נמי קאי כוותיה בפרק בתרא דע"ז (דף סו: וסס. ד"ה ורבא) שהבאתי לעיל (ג):

כל ג' ימים הראשונים ברשות מוכר. ואפי' נתן לו הלוקח מעות יחזיר דכיון דנראה חומץ גמור תוך ג' שנמכר בידוע שכבר בשעת מכירה ריחיה חלא ואהאי חמרא לא יהבי אינשי דמי ואע"פ שטעמו והוה ריחיה חמרא ודאי לא

כבודק אם החבית. נטל הימנה מעט והפרים ממנו תרומה ומעשר ושתה הימנו לידע אם היין המוכר בחבית טוב ושתה או ימכור משאר חביותיו מדי יום יום ויפרים מזו החבית לתרומה ולמעשרות תחתיהן היום מפרים מעט לפי מה שימכור משאר חביותיו ולמחר מעט ואומר הרי תרומה ומעשר של זה שאני מוכר ושותה באותה חבית ולפיכך בודק דאין מפרישין מן המוכן על היין דשני מיינין הן אלינא דרבי כפ' המוכר את הספינה (ד) אבל לרבנן לכתחלה אין מפרישין ואם עשה עשוי: **להיות מפרים.** משאר חביותיו על בטחונה של זו החבית כלומר שמפרים ממנה לצורך שאר חביות: **ואחר כך.** לסוף חודש או ג' חדשים: **כל ג' ימים כו'.** לקמיה מפרש: **מאי קאמר.** לפי שיש לפרשה בשני עניינין כדלקמן קבעי לה: **כל ג' ימים הראשונים.** סמוך לבדיקה ודאי יין היה דבפחות מג' ימים אין היין נעשה חומץ ויפה תרס מה שתרס באותן ג' ימים וא"ל הלוקח מזה באותן ג' ימים לחזור ולהפרים דאפי' אם התחיל להחמיץ עם סילוק ידיו אין שמו חומץ עד ג' ימים ואע"פ שכבר יש לו ריח חומץ כדמפרש ואזיל דרך היין המתחמץ להריח מתחלה ריח חומץ והולך ומריח יותר ויותר עד שנהפך אפי' טעמו לחומץ וקיים להו לרבנן דמשהתחיל להחמיץ הוי ריחו כל ג' ימים חומץ וטעמו יין אבל מג' ואילך יכול להיות חומץ גמור: **מכאן ואילך ספק.** דשמא לא התחיל להחמיץ עד ג' ימים קודם שנמצא חומץ והשתא בשעת מציאה הוא דנעשה חומץ הלכך הוי תרומה מספק ויחזור ויתרום: **מאי טעמא.** הוי כל ג' ימים ראשונים ודאי יין וג' ימים האחרונים ספק חומץ: **חמרא מעילאי עקר.** (ה) כמו עקר נעקר טעם יין ממנו ומתחיל להחמיץ מלמעלה בפי החבית ומעט מעט מתחמץ ויורד כל ג' עד דנסוף ג' נעשה כולו חומץ וכל זמן שלא החמיץ כולו הוי ריחיה חלא וטעמא חמרא והאי חמרא הא טעימיה ודקי' דאי גברא בפי החבית ומצאו טוב ועדיין לא התחיל להחמיץ והלכך אפי' אם תאמר דמיד בתר דטעימיה התחיל להחמיץ הוי ריחיה חלא וטעמיה חמרא עד סוף ג' ימים משהתחיל להחמיץ והלכך דין הוא דבתר טעמא אזלינן ולא בתר ריחא ומחמרא הוא והיינו יין הנמכר בחנות דלרבי יוחנן הוי יין ומהאי טעמא גופיה הוי פסק אפי' כל ג' ימים האחרונים ולא ודאי חומץ דאיכא למימר זה ג' ימים האחרונים שהתחיל להחמיץ והוי טעמיה חמרא עד עכשיו שנגמר חמוצו: **ג' ימים האחרונים ודאי חומץ.** והוי טבל גמור דר' יהושע אזיל בתר ריח כדמפרש ואזיל וכיון דעתה נמצא חומץ ודאי התחיל להריח ריח חומץ זה ג' ימים דבפחות מג' ימים לא נעשה חומץ גמור ואפי' ג' ימים הראשונים ספק דאמרי' שמא עם סילוק ידי הבודק התחיל להריח ובתר ריחא אזלינן והלכך יין הנמכר בחנות אלו אמרת בה: **מ"ט חמרא מסתאי עקר.** רבותא נקט לאשמועינן דאיכא למימר דאפי' בשעת בדיקה כבר היה חומץ ומיהו אינו צריך לכל זה דאפי' ס"ל נמי כדרבי יוחנן דמעילאי עקר איכא לאוקומי שפיר כדמפרש ואזיל: **דרומאי משמיה דר' יהושע.** אמרין דהאי דקתני בברייתא ג' ימים ודאי בין אג' ימים ראשונים בין אג' ימים אחרונים קאי וה"ק ג' ימים הראשונים ודאי יין דאפי' עם סילוק ידיו התחיל להחמיץ הוי ריחיה חלא וטעמיה חמרא עד ג' ימים והלכך הוי חמרא דקסבר ליה רבי יהושע בן לוי בשיטתיה דרבי יוחנן דריחיה חלא וטעמיה חמרא חמרא הוא: **אחרונים ודאי חומץ.** כדמפרש טעמא לקמן כגון שנמצא חומץ חזק מאד דודאי כבר עברו ג' ימים שנעשה חומץ גמור הואיל ונתחזק כל כך דבכליר אג' ימים משהתחמץ אינו נעשה סיפתקא. ומיהו רבי יוחנן לא מוקי לה בסיפתקא א"נ לית ליה הך סברא דלא שנא סיפתקא וא"ש חומץ כל ג' ימים אחרונים נמי פסק: **הא גופא קשיא ראשונים ודאי יין אלמא כו'.** דאי ס"ד ריחיה חלא וטעמיה חמרא חלא הוא א"כ אמאי ודאי יין האיכא למימר דעם סילוק ידיו התחיל להריח ריח חומץ ומעטו ומהיכא שעתא הוה ליה חומץ: **כגון דאשתכח כו'.** לעולם ריחיה חלא וטעמא חמרא חמרא הוא כדמוכח ריחא וסיפא דקתני אחרונים ודאי חומץ הייני טעמא דמייני כגון דמשתכח חומץ חזק יותר מדאי שהדבר ידוע שזה ו' ימים שהתחיל להחמיץ ולסוף ג' נעשה חומץ וכג' האחרונים נתחזק ונתחזק מאד ונעשה סיפתקא חזקה: **כמאן פשט ליה.** רב יוסף לאביי כמי משניהן היה מפרש הברייתא דקתני ג' ימים ודאי דנשמע מינה אי אזלינן בתר ריחא או בתר טעמא: **הד אמר כרבי יוחנן כו'.** וא"ל דהלכתא כרבי יוחנן דהא דרומאי משמיה דרבי יהושע בן לוי קיימי כוותיה: **המוכר חביות יין לחבירו והחמיצה.** כתוך אותה חבית של מוכר בנית לוקח: **אמר רב כל ג' ימים הראשונים הרי הוא ברשות מוכר.** שהדבר ידוע שאין היין מחמיץ בפחות מג' ימים משהתחיל להריח ריח חומץ ונהי נמי דריחיה חלא וטעמי' חמרא חמרא הוא אפ"ה באחריות מוכר הוא שהרי נתקלקל כבר ברשותו וכמי שמכר לו חומץ דמי דודאי משהתחיל להריח חומץ קופו להעשות חומץ ודמי למוכר יין ונמצא חומץ דתנן בהמוכר את הספינה (לעיל דף פג:) דהוא מקח טעות ואע"פ שאתה הימנו לוקח ולא טעם בו ריח חומץ כשלקחו אפ"ה כיון דהחמיץ תוך ג' הדבר ידוע דבשעת מכירה הוי ריחיה חלא. והא דתנן לקמן בפירקין (דף נ:) המוכר יין לחבירו והחמיץ אינו חייב באחריותו רב מוקי לה לאחר ג' אבל תוך ג' לא קיימן המוכר יין לחבירו והחמיץ אלא המוכר יין לחבירו ונמצא חומץ א"נ מוקי לה בקנקנים דלוקח כר' יוסי בר רבי חנינא דאיכא למימר קנקן גרם להחמיץ מהרה והא דנקט חבית של יין רבותא היא דסד"א דשמייה לאלתר קזבין ליה ולא הוה ליה לשהויי וליפטר מוכר קמ"ל: ושמואל

דתניא (ו) הבודק את החבית להיות מפריש עליה תרומה והולך ואחר כך נמצאת חומץ כל ג' יום ודאי מכאן ואילך ספק מאי קאמר א"ר יוחנן ה"ק בכל ג' ימים הראשונים ודאי יין מכאן ואילך ספק מאי טעמא חמרא מעילאי עקר והאי טעימיה ולא עקר אם תמצא לומר בתר דטעימיה עקר הוה ריחא חלא וטעמיה חמרא (ז) וכל ריחיה חלא וטעמיה חמרא חמרא ורבי יהושע בן לוי אמר כל ג' ימים האחרונים ודאי חומץ מכאן ולהלן ספק מאי טעמא חמרא מתתאי עקר ואימור עקר ולאו אדעתיה ואם תמצא לומר מעילאי עקר והא טעימיה ולא עקר דלמא בתר דטעימיה עקר הוה ריחיה חלא וטעמי' חמרא (ז) וריחיה חלא וטעמיה חמרא חלא דרומאי מתנו משמיה דר' יהושע בן לוי ראשונים ודאי יין אחרונים ודאי חומץ אמצעיים ספק הא גופא קשיא אמרת ראשונים ודאי יין אלמא ריחיה חלא וטעמיה חמרא חמרא והדר אמרת אחרונים ודאי חומץ אלמא ריחיה חלא וטעמיה חמרא חלא כגון דאשתכח חלא סיפתקא דאי לאו דעקר תלתא יומי לא הוה משתכח חלא סיפתקא כמאן פשט ליה פליגי בה רב מרי ורב זביד חד אמר כרבי יוחנן וחד אמר כרבי יהושע בן לוי: איתמר המוכר חבית יין לחברו והחמיצה אמר רב כל ג' ימים הראשונים ברשות מוכר מכאן ואילך ברשות לוקח ושמואל

לא א מי' פ"ה מהל' תרומות הל' כד סמג עשין קלד (עוי"ש מי' שלא) [וכרב אלפס ערכי פסחים דף קנו.]:

לב ב מי' וסמג ועור [ורי"ף] שם:

לג ג מי' פכ"ע מהל' שבת הלכה יז טוש"ע א"ח סי' רד סעיף ג וסי' רעב ס"ג [וכרב אלפס שם]:

רבינו גרשום (המשך)

להפריש מהן דמאי דכל ספק מעושר וספק שאינו מעושר מעשרין מאותו דבר דמאי חד ממאה: מאי טעמא משום דחמרא מעלאי עקר. כלומר מחמיץ. והאי גברא דפריש מינה על אחרים בדקה בפי החבית מלמעלה ועדיין לא עקר. אם תמצי לומר בתר דבדק עקר כלומר לאחר שטעמה התחילה להחמיץ לאלתר אפי' הכי חמרא הוא משום דקים לן דכל היכא דריחיה חלא וטעמיה חמרא חמרא הוא ומשום הכי כל ג' ימים הראשונים חמרא מעליא ומבדרכין עליו בזרא פרי הגפן ה"נ ביין הנמכר בחנות הואיל דטעמי' חמרא אע"ג דריחיה חלא חמרא מעליא הוא. ור' יהושע בן לוי דאמר כל ג' ימים האחרונים ודאי חומץ. ומה שהפריש ממנה על אחרות אינו מתוקן: מיכן ואילך. ס) כלומר ג' ימים הראשונים ספק הוא ועדיין צריך לתקן דמאי מ"ש משום דחמרא מתתאי עקר דלא מצי למיטעמיה ובעי דן דטעמה (אינו) [אולי] עקר מתתאי ולא אדעתיה והוה ליה ספק אם תימצי לומר מעילאי עקר וכו' ואם נפש אדם לומר כי היכי דר' יהושע אמר אם תמצי לומר מעילאי עקר וכו' ה"נ מאי טעמא לא אמר ר' יוחנן אם תימצי לומר מתתאי עקר והא בעידן דטעמה מלעיל אימר עקר ולא אדעתיה. ותרץ הכי משום דר' יוחנן סבירא ליה בג' ימים הראשונים ודאי יין הוא ולא ספק הוא ור' יהושע בן לוי סבירא ליה דספק הוא משום הכי קאמר מילי דמספקא ור' יהושע סבירא ליה דמבדרכין עליו שהכל נהיה בדברו: דרומאי. חכמים שבדרום: הא גופא קשיא אמרת ג' ימים הראשונים ודאי יין אלמא חמרא מעילאי עקר והוה ליה ריחיה חלא וטעמא חמרא וחמרא הוא והדר תני ג' ימים ג) הראשונים ודאי חמרא אלמא חמרא מתתאי עקר והוה ליה ריחיה חלא וטעמא חמרא חלא. לעולם מעילאי עקר וראשונים ודאי יין ודקא קשיא לך אחרונים הכא במאי עסקינן דאחרונים ודאי חומץ כגון דאשתכח חלא סיפתקא. כלומר חומץ חזק דאי לא דעקר תלתא יומי מקמי הכי לא הוה משתכח חלא סיפתקא כלומר חזק מאד: איבעיא להו כמאן פשט. רב יוסף לאביי אי כר' יוחנן אי כר' יהושע: ברשות מוכר. ויכול לחזור לוקח:

ס) נראה דל"ל לומר ימים ראשונים ספק הוא וכו'. ג) ל"ל האחרונים ודאי חומץ כו'.

עין משפט נר מצוה

ו) נדה דף נ: קידושין עט. תוספ' תרומות פ"ד, ג) [ע"ז סו:], ג) [שם], ד) [דף פד:], ה) רש"ל מ"ז, ו) רי"מ מ"ז וגרס וקפכר,

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה חמרא מעילאי עקר כלומר עקר: (ב) תוס' ד"ה מ"מ אמאי חמרא וכו' דנקט הכי לפי שכך הוא אמת כשסובר רב"ל דמתתאי עקר ולישנא למימר להאי טעמא: (ג) ד"ה דרומאי וכו' שהבאתי לעיל. ל"ב בדף ל"ה בד"ה נתן לו:

מוסף רש"י

הבודק את החבית. טועמה אם היא בחזקתה שלא החמיצה, להיות מפריש עליה תרומה והולך. כלומר להיות מוקן עליה והולך ושותה שאר חביות ונוטן עיניו בזה להפרים ממנה עליהם לאחר זמן, שהתרומה נטולת במתשבה (נדה ב:) כלומר להיות מוקן עליה בהפרשת תרומותיו, כשבא לשתות מתה לוגין בעל בתקוה אחר אומר הרי שני לוגין בחבית פלונית תרומה על מתה לוגין הללו וכן עושה תדיר (קדושין עט.). ואחר כך נמצאת חומץ. ואין ידוע מאימתי החמיצה, וכל תרומה שמוך עליה משהחמיצה לא תיקן, דקסבר יין וחומץ שני מיינין הן (שם). כל ג' ימים הראשונים. שאחר הבדיקה שבדקה ומצאה יין, הרי היא בחזקת ודאי יין. וכל עובלים שבלה תרומתן בה באותן ג' ימים מתוקנים הן, מכאן ואילך ספק. והרי תרומה לאחר לוגים ויחזור ויתרום דשמא כבר החמיצה ולא היתה תרומה (שם וכעי"ז נדה ב:). כל ג' ימים אחרונים ודאי חומץ. כל ג' ימים שלפני בדיקה זו האחרונה שמצאה חומץ, הרי היא בחזקת ודאי חומץ (קדושין עט.) לפיון דעכשיו חומץ גמור הוא, ודאי אין פחות מג' ימים שהתחיל להחמיץ ואם עשאו כתוך חומץ ג' ימים תרומה על מקום אחר, אינו תרומה אלינא דרבי דאמר (לעיל פד:) יין וחומץ שני מיינין הן, ודאי לרבנן הא קיי"ל תרס מן הלעיה על היפה תרומתו תרומה (נדה ב: וכעי"ז קדושין עט.). מכאן ולהלן. מג' ולמפרע, ספק. והרי תרומה לאחר לוגים ויחזור ויתרום (שם ושם).

רבינו גרשום

הבודק את החבית והולך להיות מפריש עליה תרומה על אחרות והיה מפריש ממנה בכל יום על שאר חביות עד ששלמה. ושוב באחרונה נמצאת חומץ: ג' ימים הראשונים ודאי יין. טוב הוות ותרומתן תרומה ומה ששתה מן אותן יין של חביות שהפריש עליהן מן זו באותן ג' ימים יפה שתה ולא טבלים נינהו. מיכן ואילך ספק היה חומץ וספק יין וספק מתוקן וספק אינו מתוקן ויהיב האי חומץ לכהן לפי שקרא עליה שם תרומה ואותן שהיה מפריש עליהן מזו צריך

לא טעימה שפיר כיון דאחמיץ בתוך שלש מכאן ואילך ברשות לוקח ואפי' לא נתן מעות חייב ליתן ומיהו נראה דהיכא דלא טעימה בשעת לקיחה [6]דס"ל המוליא מחבירו עליו הראיה דספיקא הוא והא דתנן (לקמן דף לז:) המוכר יין לחבירו והחמיץ אינו חייב באחריותו מיירי לאחר ג' א"נ בקנקנים לוקח כר' יוסי בר חנינא דלקמן כן פ"ה וא"ל דמיירי הכא דידעינן שהקנקן דהמוכר הוא טוב דאי לאו אמאי חייב באחריותו לימא ליה המוכר היין היה טוב והקנקן גרם לו תוך ג' להתקלקל ולא איצטי לשהויי אלא לשתותו או להריקו בכלי אחר כמו שהוא אומר לו כשהוא בקנקנים לוקח אבל דוחק לומר דמיירי כגון שמוכר שמרו בזה הקנקן זמן גדול ואם הקנקן גרם כבר היה מחמיץ מקודם ויותר מחייב לומר דהכא תוך ג' ואפי' בקנקן לוקח דאין קנקן גורם להחמיץ תוך ג' אלא ודאי לא טעימה שפיר והתם לאחר ג' (ג) ואמר ליה למקפה:

ושמואל אמר חמרא אכתפיה דגברא שוואר. פירש [ר"ש] דחמרא מזליה דגברא גריס דסבירא ליה כר' חייא בר יוסף דלקמן ולכך אינו ברשות מוכר ואין נראה חדא דהוה ליה למינקט הא ליתנא דלקמן דחמרא מזליה דגברא גריס ועוד כי אמר לקמן ופליגא דר' חייא בר יוסף ה"ל למימר ופליגא דשמואל ועוד דאין סברא שיגרום מזלי' דגברא שימהר להחמיץ תוך ג' דלעולם אין היין מחמיץ אלא לאחר ג' ועוד הקשה ר"י דר' יוחנן קאמר לעיל ג' ימים הראשונים ואלו יין ודלמא מזליה דגברא גריס והחמיץ מיד ונראה לפרש לר"ת חמרא אכתפיה דגברא שוואר כלומר היין כיון שנשאו בכתפיים נתקלקל על ידי שנענע ומיהר להחמיץ וא"ת ור' יוסי בר חנינא דאמר לקמן דבקנקנים דמוכר מני א"ל הא חמרך והא קנקך והיכי מצי א"ל הכי דלמא נתקלקל על ידי שניענע ולמה ישלם המוכר וי"ל דלקמן מוקי לה בדא"ל למקפה דכיון דא"ל הכי יש לו להתקיים אפי' כשמנענעו ואפילו אחר ג' א"נ י"ל דלקמן כיון שהוא לאחר ג' יותר יש לנו לתלות שנתחמץ כדרכו ממה שהנענוע גרם אבל תוך ג' יש לנו לומר שהנענוע גרם מדנימא ליה לא טעימה שפיר אבל ק"ק אמאי לא הוי ברשות מוכר דהא אדעתא דהכי זבן לוקח מייה להוליא משם ולטלטלו ולפי' ר"ש קשה דבשיכרא עבד עובדא כוותיה דרב והא לא קאמר שמואל אלא כיון דמזליה דגברא גרם ולא שייך אלא ביין כדכתיב היין בוגד וגו':

אחד שכר תמרים כו' מברך שהכל. לאו דוקא שכר תמרים אלא אפי' דבש תמרים מברך עליו שהכל מ"ט כדאמר בגילד מברכין (ברכות דף לח.) אמר מר בר רב אשי האי דובשא דתמרי מברך עליו שהכל מ"ט זיעה בעלמא הוא והיוצא מן הפירות קרי זיעה ולא כמו שפי' בהלכות גדולות דהיינו דוקא התם דתרו לה במיא אבל דייב מן תמרי מברך עליו בורא פרי העץ דהא קאמר מר בר רב אשי דזיעה בעלמא הוא והיוצא מן הפירות קרי זיעה ואפי' היוצא מן הזיתים ועגבים הוי זיעה בעלמא אי לא דמפיק דף קכ:) שסופג את הארבעים על היוצא מהן ועוד דמייתי עלה ברייתא דתרומה דקאמר כמאן כי האי תנא דתניא דבש תמרים ויין תפוחים כו' חייב קרן וחומש דברי ר"מ ור' יהושע פוטר וטעמא י"ל דלא איצטי לעילויא כשנעשה דבש: **ואחד** שכר שעורים. דלא איצטי לעילויא דאית ליה עילויא אחרינא בפת ועוד דמי יימר דשערי עיקר דלמא מיא עיקר: **אין** הלכה כאחרים. אומר ר"ת דאותו יין שעושין מן המרגנים אפי' אית ביה טעם יין כיון דלא רמא תלתא ואתא ארבעה מברכין עליו שהכל ולכא למימר דפורלני עדיף משל שמרים דהא אמר ברים אלו עוברין (פסחים דף מב:) ותמה לאו בר עשורי הוא והתנן המתמד ונתן מים במדה ומצא עליו כדי מדתו פטור ור' יהודה מחייב ומשני הא בדרווקי הא בפורלני פירוש ההיא דפורלני גרוע מדרווקי דהיינו של שמרים הוא חשוב ובר עשורי הוא דאין לפרש איפכא דפורלני חשוב והיינו דהמתמד איירי בדפורלני דא"כ מאי פריך לקמן וביותר מכדי מדתו מי פליגי והתנן המתמד ומאי קושיא שאני תמד דפורלני דחשיב אלא ודאי של שמרים חשיב יותר ואפ"ה מברכים עליו שהכל כיון דלא רמא תלתא ואייתי ארבע כל שכן דפורלני: **בל** חמרא דלא דארי על חד תלת מיא לאו חמרא הוא. והכי אמר בריש המוליא יין (שבת דף עו.) כוס של ברכה צריך שיהא בו רובע רביעית כדי שימזגנו ויעמוד על רביעית וקשה דאמר בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לז. ושם) אל יחסר המזג שאם יש שם כ"ג כנגד סנהדרי קטנה יוצא ואם לאו אינו יוצא אחד מהן שהולכין לאחת משמע דממזג דרים דהוי ב' חלקים מים ואחד יין והכא אמר דהוי ג' חלקים מים ואומר רבינו יצחק דהתם מדמה סנהדרין למזג דיין הארוי דסגי ליה בשני חלקי מים כדאמר בהמוליא יין (שבת דף עז.) אאני יין הארוי דרפי דבשאר יינות לא מצי למימר דרביע דסנהדרין לא חזו לדיני [נפשות] דנפקא לן (סנהדרין דף ב.) מקרא דבעי כ"ג ורבינו מנחם פי' דדרים אל יחסר המזג מז"ג בגימטריא ג' וקאמר אל יחסר המזג מע"א דסנהדרין ב' אבל מ"ט יחסרו ושאלו כ"ד ואין ב"ד שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי כ"ג ומיהו בירושלמי ובפסיקתא דרים לה בהדיא ממזג דיין וי"מ דאל יחסר המזג דהיינו מזג יין הראוי[1] לג' חלקים מים דהיינו מזגו (מלבר) דהוי [2]כ"ג על חד תלת[3]: **וביותר** מכדי מדתו מי פליגי. פי' רבינו שמואל דלא מצי לאקשויי בכדי מדתו מי לא פליגי והא רבי יהודה מחייב דמצי לשנויי דר' יהודה אינו אלא חומרא לענין טבל וקשה מהא דתנן בסוף פ"ק דחולין (דף כה: ושם) התמד עד שלא החמיץ אינו ניקח בכסף מעשר ופוסל את המקוה משהחמיץ ניקח בכסף מעשר ואינו פוסל את המקוה ואמר בגמ' מני לא רבי יהודה ולא רבנן דתנן התמד כו' ומאי קושיא נימא לעולם רבי יהודה דמעשר ואפילו לא החמיץ חומרא בעלמא הוא וי"ל דפשיטא ליה אפילו בלא החמיץ אינו אלא כי אם מחמיץ עליו ר' יהודה לעשר [4] א"כ ספיקא הוא אם נחשבו יין ולא היה לו לפסול את המקוה כמו בספק מים שאובין דכשר וי"מ דלא פריך ובכדי מדתו מי לא פליגי דאין זה קושיא כל כך אי הוו רבנן ואחרים ברבנן דרבי יהודה אבל אי ביתר מכדי מדתו פטרי מאן מינהו לא רבי יהודה ולא רבנן: הוא

ושמואל אמר חמרא אכתפא דמאריה שוואר עבד רב יוסף עובדא [א]כוותיה דרב בשיכרא וכוותיה דשמואל בחמרא [ב]והלכתא כוותיה דשמואל: ת"ר [ג]אחד שכר תמרים ואחד שכר שעורים ואחד שמרי יין מברכין עליהם שהכל נהיה בדברו אחרים אומרים שמרים שיש בהם טעם יין מברך עליהן בורא פרי הגפן רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין הלכה כאחרים אמר רבא דכולי עלמא [ד]רמא תלתא ואתא ארבעה חמרא הוא רבא למטעמיה [ה]דאמר רבא כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא לאו חמרא הוא [ו]רמא תלתא ואתא תלתא ולא כלום הוא כי פליגי דרמא תלתא ואתא תלתא ופלגא דרבנן סברי תלתא עייל תלתא נפיק פש ליה פלגא [ז]ופלגא בשיתא פלגי מיא ולא כלום הוא ואחרים סברי תלתא עול תרין ופלגא נפיק פש ליה כוזא וכוזא בתרי ופלגא חמרא מעליא הוא וביותר מכדי מדתו מי פליגי והא תנן המתמד

ושמואל אמר. אינו חייב באחריותו אע"פ שהחמיץ בתוך חבית של מוכר משום דחמרא אגבא דגברא שוור על כתף האדם מדלג כלומר מזלו גורם חטא של בעל היין כדנפקא לן לקמן (דף לח.) מדכתיב [ב] אף כי היין בוגד והלכך פטור מוכר דא"ל מוכר לוקח לאח"ל דידך קגריס (כך שמעתי מרבינו זקני בבבא מציעא (ד' קו:) וכך מצאתי בתשובות הגאונים וכן עיקר): **עובדא.** [דן דינא] כוותיה דשמואל דמוכח סתם מתני' לקמן בפרקין[ג] כוותיה דשמואל: **שמרי יין.** הוא תמד שנותנין מים ע"ג שמריס ומתמדין אותן ושותין אותן: **שהכל נהיה בדברו.** אבל לא בורא פרי העץ בשכר תמרים ולא בורא פרי האדמה ובורא מיני מזונות על שכר שעורין דלא חשיבי ולא בורא פרי הגפן בשמרי יין: **אחרים אומרים.** בשמרי יין קאי: **רמא תלתא.** כוסות מים ואייתי נמי תלתא ולא יותר אע"פ שיש בו טעם יין דכ"ע לא פליגי ולא כלום כלומר אפי' אחרים מודו דאינו יין חשוב לברך עליו בורא פרי הגפן דאע"ג דאשכחן פלוגתא בשילהי הכל שוחטין (חולין דף כ"ה:) בין ר' יהודה ורבנן בהמתמד ונתן מים במדה ומצא כדי מדתו דרבי יהודה מחייב ולקמן [לז.] נמי מייתי לה הני מילי גבי מעשר ומשום חומרא דמעשר דאפי' ר' יהודה מודי דאין מפרישין ממנו על יין גמור אבל לגבי ברכה היין שהיא חשובה לא יברך אלא שהכל שהרי על כולן אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא [ברכות מ:] והלכך לכתחלה בשפיר דמי: **תלתא עול.** במים ואותן תלתא נפקי: **ופלגא.** חמרא: **בשיתא פלגי.** דמיא לאו כלום הוא: **ואחרים סברי תלתא.** מים עול ותרי ופלגא מים נפיק דאין דרך לצאת כל הנכנס אלא מן המים נשארו והוליאו היין דפירא קפי מלעיל[ד]: **פש ליה.** חד כוס שלם של יין בתרי ופלגא של מים וכ"ש דחמרא [ה] ופירא מעליא הוי מדליכא על חד תלתא מיא אבל לעיל דרמא תלתא ואפיק תלתא אין לומר שמן המים נשארו והיין יצא דאין רגילים לדבר הואיל ולא מצא יותר מכדי מדתו כי הכא וא"נ נפיק מן היין פלגא הוא דנפק וחד פלגא בחמשה פלגי מיא לאו כלום הוא: **וביותר מכדי מדתו מי פליגי כו'.** אבל לא פריך ובכדי מדתו [ב] לא פליגי בתמיה כדפרישית טעמא דנהי דגבי מעשר פליגי משום חומרא דמעשר גבי ברכת היין מודי להו רבי יהודה לרבנן דמברך שהכל:

המתמד

לד א מיי' פ"ז מהל' מכירה הלכה ד סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סימן רל סעיף ז:

לה ב מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעי' ה:

לו ג מיי' פ"א מהל' ברכות הלכה ח סמג עשין מז טוש"ע א"ח סימן רד סעיף א וברכ אלפס סוף פרק ו דברכות (ל.):

לז ד ה ו מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף ה:

רבינו גרשום

ושמואל אמר אפי' ג' ימים הראשונים ברשות לוקח הוא ואינו יכול לחזור בו משום דחמרא אכתפא דגברי. שנושאין אותו מבית מוכר. שוואר כלומר עקר ומפיק טעמו ממנו: אחד שמרי יין. שעוצרין מן היין שלועזין בימ"ש: אמ' רבא דכולי עלמא. בין ת"ק בין אחרים סברי להיכא דרמי תלתא כדי מיא לתמד ואפיק תלתא לא כלום הוא ומיא בעלמא נינהו משום דלא אשכח אלא כמדתו: על חד דחמרא תלתא מיא: פש ליה פלגא. דאפיק מן חמרא דהוי ליה האי פלגא כדי (דמיא) משום הכי לאו כלום הוא ומברכין עליו שהכל משו' דעל תלתא בע"י [חד] ולא אשיתא חד ואחרים סברי תלתא עייל מיא ואשכח תלתא ופלגא יתרי ופלגא מן מיא נפיק ותו לא משום

[1] דבשך דשמרים בלע אותה חציה של מדה כו וכגון מים שנתפזרו אילך ואילך דהשתא פש ליה כוזא חמרא וכוזא בתרי ופלגא כל שכן דחמרא מעליא הוא ומברכין בורא פרי הגפן: ומקשינן להיכא דאשכח יותר מכדי מדתו כלל וכלל מי פליגי: והתנן. גבי מעשר:

---

[1] ותולי ל"ל דכתוק דשמרים כו'. [2] תולי ל"ל ופלגא כוזא דמיא נתפזר אילך ואילך.

[ג] שבת עז. עירובין סט:, [ב] [חבקוק ב:], [ג] [דף לז:], [ד] [חולין כו:], [ה] גי' מהר"ם דאמרינן, [ו] רש"ל ר"ש לע' ועיין בר"מ, [ז] ל"ל ג"כ רש"ל, [ח] [וע"ע תוס' שבת עז. ד"ה דאמר].

הגהות הב"ח

(א) רש"ם ד"ה פש להו וכו' דחמרא מעליא כל"ל ותיבת ופירא נמחק: (ב) ד"ה ובכדי מדתו וכו' ובכדי מדתו מי לא: (ג) תוס' ד"ה (בע"א) כל שלשה וכו' אתם לאחר ג' ובקנקן דלוקח אינו חייב באחריותן ובקנקן דמוכר חייב באחריותן כיון דאמר ליה למקפה: (ד) ד"ה וביותר וכו' מתמיל עליו ר' יהודה לעשר (א"כ) תא"מ ונ"ב ס"ל ועיקר אי נמי:

מוסף רש"י

חמרא אכתפא דמאריה שוואר. זה קונהו מזה טוב ומזלו גורם להחמיץ (ב"מ קו:).

המתמד. מיס בשמרים פטור ממעשר: **אבל יותר מכדי מדתו.** פורתא לא פליגי רבנן עליה דר"י אלא מחייבין במעשר והוא הדין לברכת היין דהא רבנן מודו לית להו גבי מעשר דהא בכדי מדתו לא מחייבי אלא משום דחשיבי ליה יין הוא דמחייבי ביותר מכדי מדתו והלכך לגבי בורא פרי הגפן נמי חשיב:

להודיעך כחו דר"י. דמחייב. ולהודיעך כחן דרבנן לא איצטריך למיתני יותר מכדי מדתו דמילתא דפשיטא הוא דפטור דפורתא חמרא במיא טובא בטיל וליכא חידוש כלל לאשמועינן דפטרי רבנן ביותר ומילתיה דר"י חשיב חידוש גדול לאומרא ואע"ג דליכא טעם יין מיחייב: **שמרים שיש בהם טעם יין מהו.** לברכת היין. ובריתא לא הוה שמיע ליה דאי הוה שמיע ליה הכי הוה ליה למימר הלכה כאחרים או אין הלכה כאחרים: **שמרים של תרומה.** שנתן לתוכן מיס ושנה ושילם: **ראשון.** מיס ראשונים ד) [שהכניסו והוציאו] משם: **אסור לזרים.** וכל הני חומרות בעלמא מינהו מדרבנן ובמלא כדי מדתו מייירי: **שלישי מותר.** ואפילו יש בו טעם יין: **אף שלישי.** אסור אם יש בו נותן טעם: ה"ג **של מעשר ראשון אסור.** כלומר של מעשר שני תמר ראשון אסור לאכול חוץ לירושלים אבל מעשר ראשון דלוים מותר לזרים ודלא כרבי מאיר ה): הכי גרסינן **של הקדש לעולם אסור ושל מעשר לעולם מותר: מעשר דמאי.** שהופרש מפירות הלקוחין מעם הארץ ואקילו ביה רבנן משום דרוב עמי הארץ מעשרין הן: **בקדושת דמים.** שהקדיש חבית יין לצדק הבית וימכר ויקחו בדמיו צרכי צדק הבית: **בקדושת הגוף.** ו)[דחמירא] יין שהוקדש לנסכים ושמרים שלו אסורים בשביל מעט יין המעורב בו: **כשם שאמרו לענין איסורן.** דבתרומה ראשון ושני הוי יין ושלישי הוי מיס ושל מעשר הראשון יין והשני מיס וכן כולן: **כך אמרו לענין הכשר.** דראשון ושני של תרומה אשוב נמי יין לענין הכשר והראשון של מעשר חשיב יין לענין הכשר וכדמפרש ואזיל. וכל זה חומרא מדרבנן הוא דמדאורייתא כולהו חשיבי מיס בעלמא כדאמרן לגבי מעשר דמאי וכרבנן דאחרים. וקבעי גמרא הכשר דמאי על איזה הכשר הוצרך לומר כך אמרו לענין הכשרן של מיס או של יין הא תרוייהו מכשרי פירות לקבל טומאה ומאי נפקא לן מיניה אי הוי חמרא אי מיא: **אי חמרא אכשורי מכשר.** דכתיב (דברים לב) תשתה חמר וכתיב וכל משקה אשר ישתה וגו' (ויקרא יא): **לא צריכא.** כלומר לא נפקא לן מיניה אלא שתמדו להיות תרומה ומעשר ומי גשמים לצריכי מחשבה אבל אי חשבינן ליה יין מכשיר בלא מחשבה דבמיס הוא דכתיב (שם) וכי יותן מיס מה יתן דניחא לי' אף יותן דניחא ליה. ופרכינן וכיון דשפכינהו האי גברא להני מי גשמים ממנא שניטפו בו למנא דשמרים אחשבינהו ומכשרי ומאי נפקא לן מיניה ל"ש מעשר ולא שנא תרומה לעולם מכשרי: **שנחמד מאליו.** שנפלו הגשמים לתוך השמרים והלכך בתרומה דראשון ושני חשיב יין לענין הכשר נמי מכשרי אבל שלישי דחשוב מיס לגבי תרומה לענין הכשר נמי מי גשמים מינהו ולא מכשרי דלא הוה בהו מחשבה: ופרכינן ואכתי מאי נפקא מינה **והא כיון דנגיד.** מושך: **קמא קמא.** ראשון ושני גלי דעתיה דניחא ליה שירדו גשמים לכאן לעולם אולי יקלטו טעם יין ושלישי לתרומה נמי מכשר ולא שנא יין ולא שנא מיס אבל מכשרי מכשרי ומה חילוק יש עדיין בהכשרן: **כפרה שעותה ראשון ראשון.** והלכך בשלישי ליכא שום מחשבה ולא מכשר שלישי דתרומה ושני דמעשר. ולא מצי לתרוצי בשנשפך ראשון ראשון דכיון דלא נשתהה שם כלל אלא נופל ונשפך אין ידוע לעולם מהו שני או תמד שלישי: **אין אומר קידוש היום כו'.** משום הקריבהו נא לפחתך (מלאכי א) כדלקמן (ע"ב). וביין הראוי לבדך עליו בפה"ג קאמר דאע"ג דמברכין עליו בפה"ג לקידוש היום מיהא לא חשיב ולקמיה בא לפרש איזה יין בא למעט: **יין מנסו.** תירוש: **לא יפיו.** משום דכתיב הסך נסך שכר (במדבר כח) מידי דמשכר: **ואם הביא כשר.** דליכא עיכובא. אי נמי הסך נסך מכל מקום וכיון דלנסכים כשר בדיעבד לגבי קידוש חשיב לכתחלה דלא חמיר קידוש כניסוך: הכי

מסורת הש"ס

א) פסחים מב: חולין כה: מעשרות פ"ה מ"ו, ב) [חולין פז:], ג) (מנחות כטו), ד) רש"ל, ה) [בינמות פה: פו.], ו) רש"ל.

גליון הש"ס

גמרא א' דס"א אכשורי בכשרי. עי' שער המלך הל' ברכות פ"ו הל"ד:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה לא צריכא וכו' שאר משקין כגון יין ושמן כיון דניחא ליה ממילא כל"ל ומיבא מים נמתק: (ב) בא"ד ושמא על חשוב טפי. כ"כ והא דבעי בפ' המוכר את הבית דף סו ע"כ מי גשמים שחשב עליהן להכשיר את הזרעים מהו להכשיר את הזרעים כו' קשה דלא מצי למימר דמיירי בחושב עליהן מתחלה להיות משקין:

מוסף רש"י

ומצא כדי מדתו. ולא יותר, שאם מצא יותר הכל מודים שחייב לעשר שהרייש כאן יין (חולין כה:). פטור. מלעשר, שהרי אין כאן אלא מים, שלא מצא אלא כדי מדתו, ואע"ג דחזיתיה וטעמא מתרא, קיומא לפיה בעלמא הוא דעייל ביה (פסחים מב:) הואיל ולא ניסף בו כלום אע"פ שיש בו טעם יין אינו כלום (חולין כה:). ור' יהודה מחייב. כמעשר, דכוליה פירא הוא (שם: דאחיל בתר חזותא וטעמא (פסחים מב:).

המתמד ונתן מים במדה ומצא כדי מדתו פטור ור' יהודה מחייב עד כאן לא פליגי אלא בכדי מדתו אבל ביותר מכדי מדתו לא פליגי הוא הדין דאפילו ביותר מכדי מדתו פליגי והאי דקא מיפלגי בכדי מדתו להודיעך כחו דר' יהודה בעא מיניה רב נחמן בר יצחק מרב חייא בר אבין שמרים שיש בהן טעם יין מהו אמר ליה מי סברת חמרא הוא קיוהא בעלמא הוא ת"ר שמרים של תרומה ראשון ושני אסור ושלישי מותר רבי מאיר אומר אף שלישי בנותן טעם ושל מעשר ראשון אסור שני מותר רבי מאיר אומר אף שני בנותן טעם ושל הקדש שלישי אסור ורביעי מותר ר"מ אומר אף רביעי בנותן טעם ורמינהי של הקדש לעולם אסור ושל מעשר לעולם מותר קשיא הקדש אהקדש קשיא מעשר אמעשר הקדש אהקדש לא קשיא כאן בקדושת הגוף כאן בקדושת דמים מעשר אמעשר נמי לא קשיא כאן במעשר ודאי כאן במעשר דמאי א"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק כדרך שאמרו לענין איסורן כך אמרו לענין הכשירן דמאי אי דמיא אכשורי מכשרי אי דחמרא אכשורי מכשרי לא צריכא שתמדו במי גשמים וכיון דקא שקיל ורמי להו למנא אחשבינהו לא צריכא שנתמד מאליו וכיון דקא נגיד קמא קמא אחשבינהו אמר רב פפא בפרה ששותה ראשון ראשון: אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב לאין אומרים קידוש היום אלא על היין הראוי לינסך על גבי המזבח למעוטי מאי אילימא למעוטי יין מגתו והא תאני ר' חייא יין מגתו לא יביא ואם הביא כשר וכיון דאם הביא כשר אגן אפילו לכתחלה נמי דאמר

הוא הדין אפי' ביתר מכדי מדתו נמי פליגי. והא דתנן בסיפא דמס' מעשרות (פ"ה מ"ו) היתר מכדי מדתו מפרים עליו ממקום אחר ולא פליגי עליה רבנן היינו ברמא תלתא ואתא ארבעה מקשה ר"י היכי פטרי רבנן ברמא תלתא ואתא תלתא ופלגא כיון דאית ביה נותן טעם וקיי"ל בפ' בתרא דמס' ע"ז (דף עג:) דמין בשאינו מינו בנותן טעם גבי טבל וי"ל דאינו אלא קיוהא בעלמא ואין כאן נותן טעם וכעפרא בעלמא דמי וכן נראה מתוך פירוש ר"ש: **מי** סברת חמרא הוא קיוהא בעלמא הוא. מכאן הורה ר"ת בדיעבד אם רחץ עכו"ם חבית של שמרי יין דשרי דלאו חמרא הוא אלא קיוהא בעלמא הוא:

שמרים של מעשר בו'. תימה במאי מיירי הך ברייתא אי בכדי מדתו או אפי' רמא תלתא ואתא תלתא ופלגא לרבנן אפי' ראשון יהא מותר ואי ברמא תלתא ואתא ארבעה אפי' רביעי של מעשר יהא אסור וי"ל דמיירי שאין בהן טעם יין כלל אלא קיוהא בעלמא ומ"מ בהקדש החמירו לאסור עד שלישי ומיירי שלא הקדיש שמרים דאי הקדיש לעולם יהא אסור:

לא צריכא כגון שתמדו במי גשמים.

תימה דהכא משמע שיש חילוק בין גשמים לשאר משקין ואיזה חילוק יכול להיות ביניהן ומה שפירש רבינו שמואל דבמיס בעינן דניחא ליה ולא בשאר משקין כגון יין אפי' לא ניחא ליה מכשר דבמיס כתיב וכי יותן מיס על זרע ואין נראה לרש"י דלא אשכח בשום דוכתא שיהא חשיבות ביין מבמיס לענין הכשר ומאשר יגע עליו מיס מפקינן הכשר לכל משקין ובפ"ק דפסחים (דף יח. ושם) איכא דלא מוקי וכל משקה אשר ישתה בכל כלי לענין הכשר וא"כ מנא ליה דלא בעינן דניחא ליה ונראה לר"י דבגשמים בעינן תרתי שיחשיב אותו מתחלה שיהו משקין ואח"כ בעינן דניחא ליה אבל שאר משקין כגון (ה) מיס ויין ושמן כיון דניחא ממילא הן מכשירין אפי' לא יחשיב אותן להיות משקה אבל קשה מהא דתנן במסכת מכשירין (פ"ו מ"ה) ומייתי לה בפ"ק דחולין (דף יג. ושם) המעלה פירותיו לגג מפני הכנימה וירד עליהם הטל אינן בכי יותן ואם לכן נתכוין הרי הן בכי יותן אע"פ שלא החשיב אותו מתחלה להיות משקה (ו) ושמא טל חשוב טפי להיות משקה ממי גשמים: **ונתמד מאליו.** נראה דהשתא אייר שפיר אפילו במיס יפין שאינן מי גשמים דכיון שנתערבו בשמרים אין ראוים להכשיר והא דלא קאמר אלא לפי שלא נזכר אמורא למעלה: **אילימא** למעוטי יין מגתו בו'. אין להוכיח מכאן דיין מבושל כשר לקידוש ומברכין עליו בפ"ה מדלא קאמר למעוטי יין מבושל דלאו ראיה היא דאפילו אין מקדשין עליו לא מצי למימר למעוטי יין מבושל דאם כן הוה ליה למימר אין מברכין עליו בפ"ה אבל יש להכיא ראיה מירושלמי דשקלים ודערבי פסחים דיין גמור הוא דאמר התם ארבע כוסות שאמרו יושלים ביין מבושל אלמא מקדשין אין מבושל ודלא כפרש"י והר"ש שכתבו דיין מבושל מברכין עליו שהכל דאישתני לגריעותא ואין להאריך כאן:

מודים

לח א ב מיי' פ"ג מהל' מעשר שני הל' ז:

לט ג מיי' פי"ל הל' תרומות הל' יג ומיי"ג מהל' טומאת אוכלין הלכה יח:

מ ד מיי' פ"ג מהל' מעשר שני הל' יב ופי"ג מהל' טומאת אוכלין סס:

מא ה ו ז מיי' פי"ג מהל' טומאת אוכלין סס:

מב ח מיי' סס ופ"ג מהל' מעשר שני הלכה יב:

מג ט י כ מיי' פי"ג מהל' טומאת אוכלין הלכה ח:

מד ל מיי' פכ"ט מהל' שבת הלכה יד סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' רעב פעי' ח ונכרא אלפס פרק עדני פסחים ד' קנה:):

מה מ מיי' פ"ו מהל' איסורי מזבח הלכה ט סמג לאוין סיט:

מו נ מיי' פכ"ט מהל' שבת הלכה יז סמג עשין מ טוש"ע ח"מ סי' רעב סעיף ב:

רבינו גרשום

המתמד. ששופך מים בחרצנים: ומצא כדי מדתו פטור. ממעשר דמיא בעלמא ניהו: לא פליגי. דודאי חמרא היא: להודיעך כחו דר' יהודה. דאפי' בכדי מדתו מחייב משום דהיכא דרמא תלת כזזי ואפיק תלת כזזי תרי ופלגא נפיק ממיא ותו לא ואידך נבלע בחרצנים והאי דאפיק כמדתו חמרא איכא בהדייהו וחייב לעשר: מהו. מברכין עליהן בורא פרי הגפן או לא: ראשון ושני. שמוציאין מן החמד חשוב יין ואסור ליהנות מהן ושלישי מותר דאינו תרומה ומיא בעלמא ניהו: ושל הקדש חמור מכולם: בקדושת דמים. שהקדיש הדמים שיקחו מן אותו יין לא חמיריי כולי האי ועד שלישי אסור ורביעי מותר. אבל אם הקדיש הגוף התמד לעולם אסור: כאן במעשר ודאי. ראשון אסור ושני מותר אבל מעשר דמאי לעולם מותר: לענין איסורן. דראשון ושני אסור ושלישי מותר: כך אמרו לענין הכשירן. דראשון ושני דבר חשוב הוא ומכשר טפי לא חשוב ולא מכשר זרעים: והשתא קשי' לן הכשירן דמאי אי דמיא אכשורי מכשר וחמרא נמי מכשר דחמרא מכשיר בין חשיב עליה לשתיה וכין לא חשיב עליה משום דחשיב הוי אבל מיא לא מכשרי בלא מחשבה וזהו חומר ביין מבמים: לא צריכא כגון שתמדן במי גשמים. דלא חשיבי אפי' הכי ראשון ושני מכשירין: לא צריכא. דאיהו לא רמא להו אלא מאליו נתמד שנפלו לשם הגשמים דהשתא איהו לא חשבינהו למי גשמים ואפילו הכי אצטרכא למימר דמכשירין: והא כיון דנגיד. מן החמד מי הגשמים קמא קמא אחשביה והואיל דאחשבינהו ודאי מכשירין ואמאי איצטריך למימר: אמר רב פפא. הכא במאי עסקינן. דאיצטריך למימר דמכשירין כגון דפרה היתה שותה ראשון ראשון דהשתא לא חשבינהו ונתמד מאליו דסד"א הואיל דלא חשבינהו דפרה שותה להו אין מכשירין אפ"ה איצטריך למימר דמכשירין

עין משפט נר מצוה

הואיל דחזו לשתייה: יין מגיתו. שעדיין תירוש הוא ואינו חוסס בשהוא מתוק לא יביא לנסכים: אפי' לכתחלה נמי. מקדשין ביה קידוש היום של שבתות וימים